

Copyright© 2024 by Milomir Đukanović

Миломир Ђукановић

ХРОНИКА БОЛА

КИРИЛО
MAGNUS

*Ko upravlja snovima, taj upravlja istorijom. Hrani ih,
poji i vodi kamo njemu odgovara. Pa, tako preuređene,
usmerava da oblikuju sudbinu čitavog sveta.*

(Dr Julijan Holcer, na savetovanju bečkih psihijatara održanom 17. septembra 1934. kada je na gradskom hipodromu pobedio arapski kasač Gabrijela Ješića. Pobjednički pehar sa te trke bio je izložen u varoškom Zanatskom domu sve do 1941. kada je nemački pukovnik Vorner, i sam ljubitelj rasnih konja, preinačio odluku nadređene komande da se Varoš zbog snažnog patriotskog otpora spali.)

ISPIRANJE SREBRA

Сањам реку. На бедему, сувом као старачки длан, лежи девојка. Крај ње младић. Из шибља, одакле га посматрам, чини ми се познатим. Као да је ветар, у неком снажном замаху, смакнуо црте са мог лица и нанео их на његово па се оне, после неког времена, ту скрасиле. Скрасило се и лето у девојчиној коси, која – полегла преко образа – скрива њено обличје. Премда нисам сасвим сигуран ко би она могла да буде, слутим нешто што се не уклапа у почетак овакве приче. Па, наместо да разгонетам њено име, посматрам игру пега на девојчиној кожи. Разиграни рој тачкица клизи низ грло, према грудима. Затечен овом игром, младић покрај девојке широм отвара очи. Као жедан пас, сунце на Турском газу хлапће воду.

Она шири хаљину. Стомак блесне као изврнути трбух рибе на плиткој води, која испира сребро испод крљушти. Врбаци пламте нездравим жаром. У мојим препонама гори шљунак. Купињаци бубре на јари, црна боја зри у врежама. Ракови беже у бедем, у глибаве, узане чакље. Младић надноси моје лице над врели девојчин стомак. Ускомешане пеге смирују се на кожи. Жељне бутине, спремне да у се приме сунце, размакну се. А жедни ђогат, оран за напој, њисне. Тај очајнички кликтај, зачет у мушким мошницама, заледи небо. Ватра и лед замрзну пеге. Из замршене игре слатких

ројница изроне усне. На самом рубу свести, младић са мојим лицем спушта на њих врели пољубац. Кад страст почне да вртложи облаке изнад бедема, он спознаје да су те усне страно тело. Оне немају везе с девојком и ту им није место. Ужаснут, скаче са њеног тела и растерује стврднуте пеге.

Ободом сна тад прође Јиржи. Носи тамни, помало изанђали фрак, светле панталоне са истим таквим прслуком, црни *hosh* цилиндар и одговарајуће лаковане ципеле.

Не бој се себе нити оног другог у себи, каже ми поменути господин. Двојство служи да усложи животне слике и преточи их у загонетке.

Младић са мојим лицем навлачи гаће на бедра и, зачуђен овим речима, скаче с бедема у немирни зелени вир. А вода се, што ме посебно ишчуђава, лењо измиче.

ДАН КАДА СЕ НАД ВАРОШИ СНОЋИЛО

Варош је кључала. Сунце, пришло зениту, пржило је земљу. Гризло ивице скраћених сенки, прождирало их. Разглас је пиштао. Јара титрала са омекшалога асфалта и разлагала тврде слике. Трубе су трештале, кларинет ситно роктао. Из дубина, из таме црних звучника, грмели су горопадни бубњеви. Скичала је јагњећа кожа, трабуњали тимпани. Мирис осакаћене траве мешао се са воњем људског зноја. Мешавина је гонила на повраћање.

„Кад се драма која се годинама вуче у свести њених актера неочекивано оконча,, написаће Попац о овом нешто касније, „није лако утврдити почетак таквог расплета, час кад су ствари почеле да се размотавају.” Ипак, један датум – у календару назначен као 8. септембар 1989. – њему је био посебно занимљив, премда извесни догађаји, кључни за причу сежу дубље у прошлост. Тај дан, веровао је, не одређује судбине учесника тог дешавања, нити битно утиче на њихове одлуке; он само убрзава токове, који су у једном тренутку неподношљиво успорени.

Без умећа да одреди своје место у овој причи, нити да уочи подударност данашњег датума са датумом њеног почетка, Владан Грубор је напустио трафику и предао се маси која га је одвукла од ње. Иза њега је остао отворен трафички шубер. На хоризонталној

металној подлози стајале су новине. Са насловних страна врштали су наслови о уједињењу Србије. Испод њих се ширила испеглана слика новог, младог вође. „Смрт фашизму, Слободан народу”, поручивао је познати сатирични лист са постера заденутог за брисач оближњег аутомобила. Његова редакција, ошамућена новим временом, побркала је лончиће па уместо да власт куди – како је чинила од оснивања – почела да је хвали. Иста таква парола развучена је огромним транспарентом преко хотела „Европа” у којем су наводно некада одседале историјске личности. Занос је заразна болест која се преноси са срца на срце. Док разум не распали дланом о астал и не каже: ако је и од срца, доста је.

Трафикант је крчио пут кроз гомилу. Изгубљени мушкарци табанали су тврдим бетоном, газили прсте, вукли заставе. Распаљене жене кривудале су између њих и, као пред сношај, шириле ноздрве од узбуђења. Упркос спарини и несношљивом притиску, који се спуштао однекле иза брда, светина је куљала улицама. Изнад глава, као циновска гвоздена кугла, стврдно се болестан ваздух и претећи висио над тргом. Исто такво геометријско тело, само мање и отровније, стегло се у Владановом затиљку, одакле је упорно кљуцкало и слало бол ка челу. Набреклом плавом жилом, која се испод темена спуштала ка очном живцу, пулсирани су болни сигнали и деформисали слике. Изобличена лица промицала су около њега, чинећи мучне гримасе и тикове подложне смеху.

Владан Грубор није видео смисао овакве журбе. Дан је био пазарни, као и сваки други. А то што се Тарзан Гајић сетио да прави циркус кад је мало коме било до смеха, није Дрину окренуло узводно нити вранца

натерало да лети. Све што овог часа јурца кроз Варош и ландара језиком испред шумоликих микрофона једанпут ће морати да застане, макар земљина оса због тога побеснела. Уколико се то и не деси, за гредом је чекао стари немачки шмајсер, заробљен почетком рата кад су комуњаре биле мање од маковог зрна којег овде има у изобиљу. Спреман да коси: ггг, ггг...

Ко булазни на овој врућинчини? Владан?

Јок, његов стриц, пијани Штакић који се једном штаком ослања о земљу а другу, као шмајсер, држи преко груди. Па њоме ркће и штекће. Између „рафала,, док се наводна пушчана цев хлади, запиткује синовца шта он то чини међу будаластим светом. Трафика му онамо отворена, мангупи разнесе робу на све стране!

- Тражим Мину - муцао је збуњени Грубор.
- Малопре је прошла својим колима: мерцедес са отвореним кровом, бечком регистрацијом и гомилом дечјих играчака изнад задњег седишта.

- А онај поред ње? - поспрдно је питао Штакић.

- Шолц, вереник. Кад буде решила да се уда, изабраће бољу прилику.

- Тебе, синовче?

- Него кога ће?! Није другом делила пољупце у биоскопу него мени; глава ми је од њих више у облацима него на земљи.

Штакић се накашљао и погледао према Брегу уз који су замицала кола са играчкама. Брег је узвишуљак изнад Вароши, са све шумом и пропланцима. И кафанчином за оне што се не хватају за свој буђелар већ плаћају потписом и арче државну имовину.

- Играчке, велиш? - чудило се пијани Штакић. - Од пољубаца се не остаје у другом стању.

Откуд сад ово, запитаће се неко: један Штакић,

други Грубор, а стрицају се и синовче?

Отуда што је у Вароши све могуће. Па и то да се пијани Штакић заправо презива Грубор, само му је живот наденуо инвалидски надимак. Откако су 1941. партизани и четници заједно кренули са овог Брега на немачке положаје у Вароши и Грубор у тој паљби изгубио ногу, он је млатарао штакама по ослобођеним шоровима, трошио пензију на „унучиће” и опањавао комунисте. И поред тога што су му они признали борацки стаж и сваког месеца слали паре за одрезани патрљак мяса, држао је против њих љуте говоре, помињао им све по списку.

Када би претерао с погрдама, милицијаци би га ћушнули у апс да се истрезни; а кад му брља изветри из ушију, опет би терао по старом: пајао по шоровима и псовао овакву власт. За њим, баш као данас, трчкала би мусава клинчадија и викала: Штакић, Штакић!

Владан Грубор није чуо такве узвике. Заглушујућа бука с разгласа, агресивне корачнице, улична ларма, бука аутобуских мотора и општи метеж стварали су болне звучне завесе. Његова глава одзвањала је као заптивено лимено буре, неспособно да избаци бучни садржај. И поскакивала на раменима, док се пробијао између збланутих људи. Са сваким покретом тела увећавало се пулсирање иза чеоне кости. Главобоља је расла као болесно тесто. Од ране зоре, откако су радници започели монтажу велике бине, сваки удар чекића претварао се у оштар расцепљујући бол који се, попут змијског језика, устремљивао на сва чула. Прикљештени очни живци слали су фаличне слике: изобличена људска лица климала су свуд око њега. Надланицом је обрисао капке, слике се нису опоравиле. Ужаснут тим сазнањем, провлачио се између огромних

људских телеса, ударао у њихова увећана рамена, клизио испод влажних и опасних пазуха, спремних да га прогутају. Људско месо је дивљало, ваздух се згушњавао. Он је жмирнуо и овлажио очи. Оптика се на часак побољшала. Видокруг се по дубини скратио, белина неба проширила. Нови приказ није донео олакшање. Даљине, чудило се, замарају; близина, из необјашњивих разлога, плаши. Бол у глави претварао се у катастрофу.

Код споменика Војводи Степи застао је да се прибере. Испео се на камено постоље и обгрлио бронзаног војсковођу. Загрејани камен лепио се за гумене ципеле, врућа бронза за кожу. Трафикант је удахнуо грудву млаког ваздуха и пропео се на прсте. Изван трга гунгула се смањила. Посут јаром, асфалтни коловоз кривудао је према Брегу. Између дрвећа, кроз проређене липове крошње, замицала су Минина кола. Њена огољена рамена и хромирани задњи браник срамотно су белуцкали кроз нападно, вулгарно зеленило.

Владан се окренуо на другу страну. Као житко, саврело блато, запаљена маса се таласала пред бином. У ритму Марша на Дрину, чиодасте, безличне главе ишле су напред и назад. На рефренским трубачким деоницама, које су корачницу претварале у весело свадбено коло, главе су се укопавале у рамена да би из њих искакале као зрна кукуруза кокавца. Монтажна бина, коју су тешки шлепери свакодневно селили из једног места у друго, била је опремљена разгласом и расветом. И искићена пластичним цвећем. Да монтажа траје што краће и утисак буде снажнији. Пластични парадокс деловао је морбидно. Џиновске стабљике гушиле су мале латице, увећано трње заклањало је

уплашене пупољке. Српске државне заставе, ретко изношене из општинских спремишта, скуњено су молиле Бога да им ни данас не шаље ветар: на свакој другој недостајала је петокрака. Рупа у тканини је као рупа у сећању: маказе лече немирну савест, док се ова не развије у нову, опаку болест. У дубини бине, на зиду, огромне фотографије: Карађорђе, Тесла, Пашић и актуелни српски политичари. Надражени очни живци издужили су мученичко лице великог светског проналазача. Карађорђе само што није опсовао, Пашић је био равнодушан, а нове вође задовољне. Празне погледе надокнађивали су пуни тргови.

Бина је била прекрцана електричном опремом. Каблови, жице, звучници, микрофони. Техничке пробе само што нису завршене. Јен-два-три, јен-два-три, ођекивало је главном улицом, а крчање и пиштање, изазвани микрофонијом, пробијали су Владановуболну главу и одатле хитали ка аутобуској станици. Аутобуси су још пристизали, пуни бучних и „накићених„ путника. На перону испред станичног ресторана група трубача свирала је песму Ко то каже, ко то лаже, Србија је мала. Сваки писак лименог инструмента претварао се у сврдло које је бушило Груборов мозак.

Није мала, није мала, трипут ратовала, укључио се црквени хор однекле испред бине. Певачи су напињали гласне жице да се што даље чују и не брукају распеване анђеле на фрескама варошке цркве.

Није мала, није мала, прихватили су играчи фудбалског клуба „Раднички„, на чијем челу је поскакивала некадашња полутка тима – Мали Фотић са фотоапаратом око врата. Горда песма испунила је спортске груди. Растегљиви материјал њихових тренерки претворио је младиће у надуване балоне

испод којих су скакутале танке ножице. Кад су момци изгубили везу са земљом, гротеска се претворила у апсурд: што се горњи део тренерке више надимао, доњи се – на Владаново чуђење – губио и патрљио.

Вика је постајала несносна. Двојица месара, са крвавим месарским кецељама, пртила су усправна дрвена врата са необичном картом нове, уједињене Србије. Унутрашњих граница, које обележавају бивше аутономне покрајине, није било; спољашње су представљене непрекинутим низом масних црвених кобасица. Распоред органа носио је политичку поруку због које је, очигледно, жртвован бик: тамо где би требало да се налази Војводина закуцани су снажни рогови, у висини Београда причвршћена је отворена глава из које је вирио мозак, у Шумадији се налазило прибудено огромно срце, а на Косову биковска јаја и смртвљена, оклембешена жила.

Иза месара тапкала су четворица пекара теглећи хоризонтално постоље са диновским славским колачем. На четири оцила, четири ћирилична слова С којима почиње вапај „Само Слога Србина Спасава,, слетали су ројеви мува да се одморе од гозбе на отвореној биковој глави. Три оцачара, симболи срећног посла, млатили су иза њих црним четкама да растерају муве. Један ђедо потезао је из бардака, други, повећег носа, штапом је подизао женске сукње и шиштао кроз безуба уста. Крај њега се клатио бубуљичави младић, за кога се по носурди препостављало да му је унук. Цаклио је у откривене бутине и, кад год би сукња полетела изнад женских гузова, стезао би слику младога вође. Да га спасе од тешких искушења и Србију сачува од пропасти. Старије жене би вртеле прстом, млађе задњицом.

Владан није видео ништа од тога. Или, ако је

нешто и назрео, били су то само делићи искривљених слика које није могао да повеже у целину. Његов мозак био је закупуљен отвореним мерцедесом који је пре неколико тренутака прошао покрај трафике и лагано, као метална стонога, почео да се успиње уз брежуљак. Већ са прве кривине, на којој се непрописно паркирао кампер црножуте боје, прегледно се видела бина и трг испуњен руљом. Откако је Мина привела времешног вереника и са њим, за годишњих одмора, стала да обилази попршта својих ранијих љубавних окршаја, Владан се на тај Брег за њима испео више пута. Али не да би уживао у њеним сладострасним грцајима већ да би растерао болесне воајере и сакрио њену срамоту. Он је тиме ову жену спасавао од саме себе и њених прекомерних чулних фантазија којима су Варошани испирали уста. То ће, по свој прилици, да учини и данас јер се већ спустио низ постоље и, између знојавих тела, запутио ка узбрдици.

Иза њега је остао помахнитали трг. И дан врео, слузав, пазарни. На импровизованим уличним тезгама, нуђене су шајкаче и кокарде, обележја српских подела из Другог светског рата. Са касетофона су допирале забрањене песме. Спрем'те се, sprem'те, четници, грмело је са једне тезге, док су на другој, urlovito помињане страже ђенерала Драже. Доскорашњи варошки политичари, још збуњени брзином политичких промена, пролазили су крај тих тезги не знајући шта да учине. Млађи су загледали кокарде и касете и, на одобравање увек присутних беспосличара, храбро натицали капе на главе. Старији су промицали уздржано, памтећи сваки детаљ ове надреалне политичке представе. И брзоплете јуноше, које су пришле таквим тезгама.

Владан се искобељао из тог хаоса и, следећи масне димове Мининих ауспуха, кренуо ка узвишици. Пролазећи крај црножутог кампера са бечким таблицама, помислио је како се пола аустријске престонице данас преселило овамо. Са разгласа, смештеног на крову овог пространог комбија и окренутог ка бини, допирала је симфонијска музика. У кабини, облепљеној циркуским плакатима, седео је човек са *hoch* цилиндром и посматрао скучени простор пред бином, резервисан за посебне госте.

На тврдим дрвеним столицама, изнетим из хотела „Европа,, седела су шесторица преживелих бораца српских ослободилачких ратова, до јуче посве занемарени. На усахлим грудима, и гуњевима, сјактале су „Карађорђеве звезде,, и друга одликовања. Крај њих, у првом реду, прсио се и професор Чедомил Зарић, некадашњи члан Централног комитета Савеза комуниста Србије, последњих година скрајнут из политичког живота овог краја. Уз њега су, као подршка нарастајућем народном покрету, били смештени и неки београдски политичари, испливали на таласу брзих политичких промена.

Стотинак болесника, поређаних у десет правилних врста, седело је иза званица у инвалидским колицима. Болничке пиджаме, исцепане као ова несрећна држава, једва су издржале последње прање да се сасвим не распадне. Дугме и рупа одавно су били у свађи, а руб и поруб у неслози. Са обе стране строја, војнички „мирно,, у белим униформама стајале су медицинске сестре и болничари. Иза свих, у једанаестој врсти, такође у белом, лекари. За њима, у свечаној плавој одећи, административно особље: рачуновође, секретарице, службеници. У средини ове скупине, између лекара

и секретарица, кочоперио се др Мићовић, управник Санаторијума за парализу. Излазак на митинг је његова идеја.

- Да је Лазар - говорио је гласно да га сви чују, - 1389. извео и здраве и болесне, данас бисмо на Косову играли само „моравца„. „Шота„ би се чула са друге стране Проклетија, бојажљиво да не смета српском коловођи.

Владан је уочио невероватан детаљ: на наслону сваких колица, као на леђима Куросавиних филмских војника, била је причвршћена заставица Србије. Са непослушним покрајинама, без некадашњих административних граница. Клонуле главе болесника нису одавале њихово право расположење. Јаки трзаји тела и обилно цурење слина сведочили су да је управников жар захватио њихову душу. Ватра у очима запалила је угашену наду: само да се мајка Србија уједини и њена ће осакаћена деца да проходају. Главна сестра јаких, маљавих ногу претила је лесковим прутем да би спречила неконтролисано мокрење. Болесници су гутали слине и испуштали кликтаје усхићења. Са стране, у општем трансу, махале су њихове мајке и сестре, ишчекујући чудесно излечење.

- Ој, Србијо, из три дела, ускоро ћеш бити цела!
- узвикнуо је др Мићовић, задивљен снагом његових дисциплинованих болесника.

- Ура! - подржао га је управников амбициозни помоћник.

- У...ра - балавили су несрећни људи на колицима посматрајући како из побочних улица, потачно утврђеном реду, наступају радници већих фабрика, службеници државних установа, представници удружења, чланови фолклорних друштава, ђаци, пензионери.

Тада је микрофону пришао први говорник.

- Ура, јунаци! - загрмео је Тарзан Гајић преко разгласа и театралним забацивањем прамена косе открио дубље залиске. Тај покрет је својевремено узбуђивао све девојчице у Вароши, међу њима и садашњу Шолцову вереницу. Само што је та коса тад била мека и светла па је преко темена летела као дрински талас преко спрудова. Сада, када је поразни судар с временом сваком испоставио прве рачуне, она се укртила и посребрила.

- Са тим ускликом -, искашљао се он у микрофон, - ваши преци су јуришали на Цер, на Колубару и Кајмакчалан, стварајући Србију коју је краљ Александар непромишљено гурнуо у болесно југословенско блато. А црвени краљеви, који су преко Москве дошли на његов трон, довршили су ово насиље: наместо да српску државу оперу од тог блата, они су је у њега гурнули дубље. И притом је, да се више не опорави, раскомадали.

Владан није чуо речи о комадању. Када је иза себе оставио последњи превој и кафану пред којом су печени прасићи за будуће општинско руководство и госте из Београда, испео се на шумовиту зараван на којој је – закривен жбуњем и лишћем – стајао мерцедес са подигнутим кровом. У њему се Мина управо ослобађала сувишне одеће. Бели веш је летео по колима као гушчије перје. Или паперје ниских облака навучених на Цајин Брег и предстојеће славље. Да не гледа њену срамоту, Владан се окренуо иза себе. Доле, на тргу, тачкасте људске главе истезале су вратове према бини, на којој је Тарзан наставио да пали ватру.

- Данас, скоро седамдесет година касније -, узвикивао је он, - потомци славних церских јунака

изашли су на овај трг да неправедну историју исправе и српским узвиком Ура...

- Ура! - прекинули су га прозвани потомци, тапшући длановима и тукући штакама по бетону.

- ..Саставе њене покидане делове - , довршио је Тарзан своју мисао и млатећи главом у супротном смеру вратио забачену косу на старо место.

- Тако је, момче -, злурадо је у камперу шаптао господин са бечким *hoch* цилиндром. - Снови служе да преобразе стварност, макар она ишла против самог живота. И сневача водила у ступицу повести из које нико није измакао.

Варошани су били зачуђени: пробуђени народ освестио је говорника. Одсутни дух се вратио, Тарзан је оживео. Распустио косу и убојите речи, па њима коси по Вароши. Подобни српски комунисти досада су говорнице користили за ћутање. Тако је Барања отишла Хрватима, а Зубин Поток, Звечан и Лепосавић јужној српској покрајини. Тарзан је решио да проговори и каже нешто чему речи нису дорасле. Због тога се хук дланова претворио у хук побеснеле горопади. С тим што народ још није знао на коју ће страну бујица.

Није знао ни Владан. Нити га је то занимало. Трудећи се да му поглед не одлута у унутрашњост аутомобила у којем су разголићени вереници испробавали баварске амортизере, одломио је дебели липов суварак и прикрао се најгушћем жбуњу.

- Али, Србија не сме да стане на овоме -, викао је разбуђени говорник преко разгласа. - Уједињење је само први корак, којим почиње велики марш...

- Марш, битанго -, сиктао је Владан Грубор на бубуљичавог воајера у жбуњу и млатнуо га суварком по леђима. Црвен од беса и Минине срамоте, сломио

је жилаву грану о преступника и опсовао Тарзана и Клауса због немиле ситуације у којој се нашао. А Клаусу Шолцу, слабо напаљеном на уједињење Србије, није било до суварака и туче; само је желео да се тај митинг што пре заврши и престане Минино наскакање на његове препоне.

Као да је читао Швабине мисли, Гајић је јаросно поновио реченицу:

- Уједињење је само први корак којим почиње велики марш за обнову и оздрављење Србије. Зато она на том путу мора ићи до краја!

- До краја, до краја - , дахтала је жена у мртвом грчу, без страсти. Њена глава дизала се и спуштала иза живице, заједно с пегицама које су скакутале по образима.

У шибљу су уздисали надражени момчићи. Немоћан да их растера, да ућутка говорника и задихану жену, Владан је одбацио поломљени суварак и поражено кренуо низбрдо. Одгоре, са узвисине, људске главе на тргу су му изгледале као тачкице, ситни мувљи упљувци из којих ће ускоро полетети надувани црни инсекти. Отежала ваздушна маса дробила је оближња брда и кривила црквени звоник са којег су лупала звона. Метални ехо звоњаве притискао је већ растрошене кровове, витоперио врата, прозоре. Заstraшен страшном шкрипом, Владан се склонио под најгушћу липову крошњу и врелим длановима заштитио главу.

Са Брега, иза ког су се котили омамљујући црни облаци, на његово теме спуштао се несношљиви притисак. Уз страшну главобољу, он је заламао видљиви простор и кривио његову перспективу. Присуство летње јаре мекшало је постојеће варошке

форме и вајало нове, необичне облике. Куће, поља и људи попримали су чудне обресе, неуклопиве у раније виђене слике. Сви јунаци ове приче били су толико раздражени тим притиском да нису приметили како се њихов живот изненада променио. И како се изнад Вароши још за вида сноћило.

САН У МАКОВОМ ПОЉУ

Ноћас сам уснила сан: лежим у пољу дивљег мака, а то поље на врху брега. Око мене, докле год поглед сеже, крупни цветови пламеноцрвене боје. Булка до булке, нежни зељаст турчинак. На усправним, длакавим стабљикама, њише се понеки јајаст лист. Гигантирани цветови, као велике црвене бубе, прождиру сопствено зеленило. Ту и тамо, тек да се црвено зло ослаби, вири грмље плаве лаванде, понека иванчица и шебој. А ветар дрињак мангупски звижди изнад цветних кишобрана смирујућег валеријана и распусно се спушта на моја прса.

Две грлице, заточене у откосима жудње, промаљају отврдле ћубе и радују се сунцу. Хаљина шушти. Поркет пара сопствене конце и подаје се наилазећој страсти. Дрињак кида дугмад с недара и подиже грлице к небу.

Одоздо иде младић натоварен љутим камењем. Из поља прхне жуња па се врлудаво поврати назад. Да ми скрене пажњу на сан, са којим ипак нешто није у реду. Овакве речи не приличе ни мени, ни младићу. Годинама доцније, кад у исконској женској игри будем искушавала своје демоне, разумећу да се сан одвија на више равни и само од сањалице зависи на којој ће од њих пронаћи своје лице. У часу кад се маково поље поиграва са мојим видним опсегом, враћам време на почетак свог девојачког сневања; посматрам младића

чија светла коса трпи ударе ветра. Свака длака жури на своју страну, само један чуперак уредно клизи преко уха. Плавушан личи на анђела, долетелог са фреске варошке цркве. Али шта ће анђелима камење? Да не зидају нову цркву? Не, одвраћа младић с осмехом, вера се зида изнутра, у грудима и души. Његово лево око је плавкасто, а десно сиво попут варошког неба, изјесени док се магла леже у шибљацима. Тог тренутка ветар развуче небеску завесу и пољем проспе светлост. Пламени макови сасвим полуде и опеку ми кожу. Ветар се врати да са ње спере пеге. Грлице сапну мекана крила и праметну се у нов облик: у купасте медне кошнице, плетене прућем и раном слашћу. Сви дечаци, као стршљенчићи, залудно облећу око њих. Само један, овај што сада ступа међу дивље макове, прти глупо камење и не обраћа пажњу на плетаре. А ја бих, да затражи, његове руке истог часа пустила у кошнице. И дозвола младићке усне да се сладе опојним млечом. Али, он то не тражи. Притегао камен уз прса, сродио се са чврстом стеном, ћути.

Одложи тај камен, мишићави, кажем му, и прихвати се медног ужитка са мојих прса. Камени момак стење.

Мани ме се, Пееего, развлачи е као ластиш. Мени су рекли да жене носе невољу, сишу снагу, слабе мишиће.

Истог часа пред мојом кућом зауставља се црножућкасти кампер. Из разгласа, смештеног на крову овог продуженог туристичког комбија, шири се успављујућа музика. Сном, као дугачком модном пистом, ходи Јиржи. Изгледа као да је сишао са црnobелог плаката, налепљеног на кампер и на Занатски дом. На њему пише: Јиржи Новак – Хипноза и Магија. Хипнотизер се наклања према мени и шапће како сан

равна грубе шавове реалности. Кад се време уприличи простору, све ће лећи на своје место, каже. Па и овај будаласти момак који ваља глупости о женама уместо да ваља траву испод њих. Мада, упозорава, са таквима мораш бити опрезна: преваре те када се најмање надаш.

Пих, подсмехнем се. Овај момак и друге жене?!

Испод мире сто ђавола вире, каже господин са бечким *hoch* цилиндром. И сваки од њих се куне у Бога, кога је већ много пута преварио.

На помен таквог, наивног, Бога, црвени красуљци клону. Чауре отежају, макови се приклоне земљи. А снежнобеле латице камилице, згуснуте око жуте куполе која подсећа на жуманце, откину се с гранчице и, претворене у пахуље, прекрију читаву Варош.